

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Prehistòria i Història Antiga
Codi	100013
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	2on curs/1er semestre
Horari	Dilluns i dimecres, 10h-11h30
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres (l'aula apareixerà als horaris)
Llengües	Català

Professors/es de contacte

Nom professor/a	Paloma González Marcén/Agnès Garcia Ventura
Departament	Prehistòria/Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	(veure equip docent)
e-mail	(veure equip docent)
Horari d'atenció	(veure equip docent)

2. Equip docent

Nom professor/a	Paloma González Marcén
Departament	Prehistòria
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	935811188
e-mail	paloma.gonzalez@uab.cat
Horari de tutories	Dimarts 10h-11h30

Nom professor/a	Agnès Garcia Ventura
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

3.- Prerequisits

Sense prerequisits oficials

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'objectiu principal de l'assignatura és conèixer i comprendre les realitats històriques de la Prehistòria i l'Antiguitat, abordant l'anàlisi de les seves característiques bàsiques en matèria social, econòmica, cultural, religiosa, etc. Per aconseguir-ho, serà important que l'alumnat es familiaritzi amb les fonts directes disponibles (registre arqueològic, textos, etc...) i amb els mètodes de recerca que defineixen l'estudi prehistòric i del món antic. Alhora, aquests mètodes hauran de posar-se en relació directa amb les interpretacions històriques que al llarg del temps s'han produït dins la comunitat historiogràfica, i les relacions d'aquestes explicacions amb el context coetani de cada època.

Tant la Prehistòria com la Història Antiga tenen un destacat corpus de interpretacions que configuren la explicació del món del qual venim tal i com el coneixem. Cal, doncs, partir d'aquestes interpretacions per tal que el alumnat pugui conèixer quines han estat les fites principals d'aquestes disciplines a l'hora d'explicar el seu àmbit d'estudi, i si s'escau, ajudar l'alumnat a posar totes aquestes interpretacions en dubte.

D'aquesta forma, l'objectiu prioritari és el de formar persones amb esperit crític, que tinguin el coneixement bàsic, però, sobre tot, que coneguin tant la metodologia com les principals obres i teories de referència, però que arribat el cas, puguin ser objecte d'anàlisi, reflexió i, fins i tot, puguin ser posades en dubte, raonadament i amb arguments, per part dels futurs graduats.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica
Resultats d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> -CE1.1 Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica. -CE1.2 Interpretar la pluralitat i heterogeneïtat del desenvolupament cultural de la Humanitat
Competència	CE2. Utilitzar adequadament la terminologia pròpia de la disciplina a nivell oral i escrit.
Resultats d'aprenentatge	-CE2.1 Comunicar oralment en el propi idioma utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
Competència	CE5. Dominar els conceptes bàsics diacrònics i temàtics propis de la ciència històrica
Resultats d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> -CE5.1 Descriure els processos històrics més rellevants de l'entorn geogràfic proper. -CE5.2 Analitzar críticament les societats de l'entorn històric immediat.
Competència	CT1. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. CT2. Organitzar i planificar la recerca d'informació. CT3. Comunicar oralment i per escrit en llengua pròpia. CT5. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi. CT6. Gestionar la informació. CT7. Resoldre problemes. CT8. Prendre decisions. CT13. Raonar críticament. CT14. Aprendre de forma autònoma.

6.- Continguts de l'assignatura

Bloc I. Prehistòria

1. Conceptes i metodologies de l'arqueologia prehistòrica
2. Els primers estadis de l'evolució dels essers humans
3. Els caçadors recol·lectors del Paleolític mig i superior
4. Els últims caçadors recol·lectors en la transició vers el neolític europeu.
5. L'aparició, expansió i consolidació de les societats agrícoles: models i casos
6. Desenvolupament de les societats de l'Edat del Bronze a Europa: jerarquia i complexitat
7. L'Edat del Ferro i la formació del pobles europeus: arqueologia, història i mite
8. L'origen de l'estat: la revolució urbana i els canvis socials i tecnològics

Bloc II. Història Antiga

1. El marc físic i humà: regions, pobles, llengües.
2. De la ciutat a l'Estat en el Pròxim Orient: Egipte i Mesopotàmia.
3. Els imperis universals: de Babilònia als perses.
4. De l'aristocràcia homèrica a la polis clàssica.
5. Oligarquia i democràcia: Esparta i Atenes.
6. La República romana: origen, expansió i crisi.
7. La Mediterrània sota Roma: imperi i províncies.
8. El final de Roma: decadència o metamorfosi

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Activitats dirigides

Classes teòriques dirigides pel professorat.
Sessions de treball en grup i de debats dirigides pel professorat.

Activitats supervisades

Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria.
Elaboració de presentacions i realització d'exercicis pautats d'aprenentatge

Activitat autònoma

Estudi personal. Lectura de textos. Recerca d'informació bibliogràfica
Redacció de treballs. Preparació de presentacions, comentaris orals i debats

Avaluació

Proves escrites.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
ACTIVITATS DIRIGIDES			
Classes expositives	Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup	35%	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT1, CT13.
Sessions de treball en grup i de debat	Valoració i discussió col·lectiva de material textual o audiovisual, Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions		CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14
ACTIVITATS SUPERVISEDES			
Tutories	Assessorament individual o en grups reduïts sobre continguts específics de la matèria	10%	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT7, CT8.
Elaboració de presentacions	Assessorament en grups reduïts per l'elaboració de presentacions i d'exercicis pautats d'aprenentatge		
ACTIVITATS AUTÒNOMES			
Recerca de documentació	Estratègies de recerca d'informació	50%	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT2, CT5, CT6, CT14.
Lectura de textos	Lectura comprensiva de textos		
Redacció de treballs	Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia		
Estudi	Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums		
AVALUACIÓ	Proves escrites	5%	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14, CT13

8.- Avaluació

Es portarà a terme una avaluació continuada a totes les activitats desenvolupades a l'assignatura. El sistema de avaluació s'organitza en 3 mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

- Les **activitats dirigides** suposen un **50%** de la qualificació final. S'avaluaran mitjançant el mòdul de proves escrites.
- Les **activitats supervisades** suposen un **10%** de la qualificació final. S'avaluaran mitjançant el mòdul de presentacions i debats a l'aula.
- Les **activitats autònomes** suposen un **40%** de la qualificació final. S'avaluaran mitjançant el mòdul de treballs.

Calendari d'avaluació

A l'inici de curs s'informarà a l'alumnat dels tipus i els continguts de les activitats d'avaluació i els seus terminis de lliurament.

Requisits per superar l'assignatura:

- Assistència al 75% de les sessions.
- Presentació dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts
- Assolir una puntuació mitja dels mòduls d'avaluació de 5 ó més en una escala de 10, sempre i quan s'hagi obtingut una qualificació de 4 o més en una escala de 10 en cadascun d'ells
- Un/a estudiant es considerarà no presentat/da en el cas que no lliuri o es presenti a un o més dels mòduls d'avaluació en el terminis establerts o assisteixi a menys del 75% de les sessions teòriques.

Reavaluació:

Els i les estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit, se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria refent algun dels treballs lliurats o donant l'oportunitat de superar una darrera prova escrita. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Avaluació activitats dirigides	3	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14
Avaluació activitats supervisades	1,5	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14
Avaluació activitat autònoma	3	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14

9- Bibliografia i enllaços web

Bloc I. Prehistòria

Evolució humana

- Boid, R.; Silk, J.B. (2001). *Cómo evolucionaron los humanos*. Barcelona: Ed. Ariel.
- Cela, C.J.; Ayala, F.J. (2001). *Senderos de la Evolución Humana*. Madrid: Alianza Ed.
- Lewin, R. (1993). *Evolución humana*. Barcelona: Biblioteca Científica Salvat

Paleolític

- Adovasio, J.M.; Soffer, O.; Page, J. (2008). *El sexo invisible. Una nueva mirada a la historia de las mujeres*, Barcelona: Lumen.
- Dennel, R. (1987). *Prehistoria económica de Europa*. Barcelona: Ed. Crítica.
- Gamble, C. (2001). *Las sociedades paleolíticas de Europa*. Barcelona: Ed. Ariel.
- Leroi-Gourhan, A. (2000). *La Prehistoria en el mundo*. Madrid: Ed. Akal
- Binford, L.R. (1988). *En busca del pasado*. Barcelona: Crítica
- Stringer, Ch.; Gamble, C. 1996. *En busca de los Neandertales*. Barcelona: Ed. Crítica.

Neolític i aparició de l'estat

- Mazourie, K. (2007) *El Origen del Neolítico en Europa*. Barcelona: Ariel.
- Redman, C.L.(1990). *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Barcelona: Crítica.
- Reicholff, J.(2009). *La invención de la agricultura. Por qué el hombre se hizo sedentario*. Barcelona: Crítica.

Edat del Bronze i Edat del Ferro a Europa i la Mediterrània

- Chapman, R.W. (2010). *Arqueologías de la complejidad*. Barcelona: Ed. Bellaterra
- Gracia, F., Munilla, G. (1997). *Protohistòria. Pobles i Cultures a la Mediterrània entre els segles XIV i II a.C.* Barcelona: Columna-Universitat de Barcelona
- Harding, A.F. (2003). *Sociedades europeas en la edad del Bronce*. Barcelona: Ed. Ariel
- Kristiansen, K. (1999). *Europa antes de la Historia*. Barcelona: Península

Bloc II.- Història Antiga

- Bravo, G. (1998). *Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica*. Madrid: Alianza Ed.

Atlas Històrics

- Duby, G. (ed.) (2001). *Atlas histórico mundial*, Madrid: Ed. Debate.
- Kinder, H., Hilgemann, W. (2000). *Atlas histórico mundial*, 2 vols. Madrid: Ed. Istmo.

Mesopotàmia i rodalies

- Margueron, I.-Cl. (2002). *Los mesopotámicos*. Madrid: Ed. Catedra.
- Liverani, M. (1995). *El Antiguo Oriente. Historia, sociedad y economía*. Barcelona: Ed. Crítica.

Egipte

Grimal, N. (1996). *Historia del Antiguo Egipto*. Madrid: Ed. Akal..

Kemp, B.I. (1992). *El Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*. Barcelona: Ed. Crítica.

Grècia

Dominguez Monedero, A.J. (1991). *La polis y la expansión colonial griega. Siglos VIII- VI*. Madrid: Ed. Síntesis.

Fornis, C. (2003). *Esparta. Historia, sociedad y cultura de un mito historiográfico*. Barcelona: Ed. Crítica.

Hammond, N.G.L. (1992). *Alejandro Magno, rey, general y estadista*. Madrid: Alianza Ed.

Plácido, D. (1997). *La sociedad ateniense. La evolución social en Atenas durante la guerra del Peloponeso*. Barcelona: Ed. Crítica.

Roma

Christol, M.; Nony, D. (1992). *De los orígenes de Roma a las invasiones bárbaras*. Madrid: Ed. Akal.

Giardina, A. (ed.) (1991), *El hombre romano*, Madrid.

Syme, R. (1989). *La revolución romana*. Madrid: Ed. Taurus.

Momigliano, A. (ed.) (1989). *El conflicto entre el paganismo y el cristianismo en el siglo IV*. Madrid: Alianza Ed.

Fonts històriques greco-romanes

Heròdot, *Historias* (Gredos 1994, Akal 1994, Càtedra 1999). Tucídides, *Historia de la guerra del Peloponeso* (Akal, 1989, Càtedra 1994). Titus Livi, *Historia de Roma, Desde la fundació de la ciudad* (Akal, 1989, Gredos 1990). Tàcit, *Historias* (Aka1, 1990). Ammià Marcel·LÍ, *Historia* (Akal, 2002).

10.- Programació de l'assignatura

La programació de l'assignatura es divideix en dos grans blocs temàtics. El contingut dels blocs s'estructura mitjançant sessions de presentacions de continguts i sessions de debat i discussió sobre diferents tipus de materials (audiovisuals, textos, recursos en la WWW etc.) amb la finalitat de conèixer, plantejar qüestions i debatre sobre els models, les interpretacions i la documentació històrica i arqueològica referents a les societats prehistòriques i antigues.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Set/Des 2013 BLOCS 1-4	Sessions teòriques gran grup	Aula	TIC i material audiovisual	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14
Set/Des 2013 BLOCS 1-4	Sessions de debat	Aula	Documentació textual	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14
Set/Des 2013 BLOCS 1-4	Sessions de presentacions	Aula	Guió de treball	CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Es concretaran a l'inici de curs.				